

RAPORT Z TESTOWANIA PROGRAMU NAUCZANIA PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. Założenia projektu	3
1.1.1. Cel główny projektu	3
1.1.2. Produktem projektu, który stanowił przedmiot testowania, jest:	3
1.1.3. Zarys działań podejmowanych na rzecz opracowania produktu:	5
1.2. Cel i zakres testowania	6
1.2.1. Kryteria zastosowane w ocenie testowanego produktu	6
1.3. Metodologia podsumowania działań prowadzonych w ramach testowania i wypracowanych danych	7
2. ZAŁOŻENIA PRZYJĘTE PODCZAS OPRACOWANIA INNOWACYJNEGO PROGRAMU NAUCZANIA	8
2.1. Diagnoza potrzeb w zakresie zapotrzebowania na program	8
2.1.1. Pogłębiona diagnoza potrzeb kluczowych grup docelowych – mapa problemów	9
2.2. Analiza oceny produktu na koniec etapu testowania	14
2.3. Analiza testów wiedzy i umiejętności uczniów	26
3. PLAN DZIAŁAŃ UPOWSZECHNIAJĄCYCH I WŁĄCZAJĄCYCH PO TESTOWANIU	32
4. BILANS REALIZACJI PROJEKTU	32
4.1. Osiągnięcie celów projektu	32
4.2. Analiza wykonalności zakładanych wskaźników projektu	33
5. PODSUMOWANIE	33
5.1. Adekwatność	35
5.2. Efektywność	35
5.3. Skuteczność	35
5.4. Oddziaływanie/wpływ	35
5.5. Trwałość efektów	36
6. WNIOSKI I REKOMENDACJE PO TESTOWANIU	36

1. WPROWADZENIE

1.1. ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Projekt jest odpowiedzią na brak skutecznych programów, materiałów dydaktycznych i metodycznych w zakresie nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych w całej Polsce (IV etap naucz.). Wpisuje się w poddziałanie 3.3.4 priorytetu III Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnego programu, materiałów dydaktycznych, metodyki kształcenia dotyczących m.in. kształcenia w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych, technicznych i przedsiębiorczości. Celem projektu jest stworzenie i przetestowanie programu nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych w oparciu o atrakcyjne i efektywne narzędzia kształtujące postawę przedsiębiorczą wśród młodzieży.

1.1.1. Cel główny projektu

Zwiększenie efektywności nauczania przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości w 80 szkołach ponadgimnazjalnych (36 LO, 24 technika, 16 ZSZ i 4 licea profilowane) w Polsce, poprzez stworzenie i wdrożenie innowacyjnego dwuczynnikowego programu nauczania w okresie do 30.6.15. (edukacyjna wartość dodana)

Do realizacji tego celu sformułowano następujące cele szczegółowe:

- * Poprawa wyników nauczania o minimum 20% u minimum 30% uczniów, którzy zostali objęci nowym programem w Polsce w okresie do 6.15
- * Wzrost o minimum 20% zainteresowania 500 uczniów ze 80 SZK.PG. przedmiotem podstawy przedsiębiorczości w Polsce w okresie do 30.6.15.
- * Zwiększenie dostępu nauczycieli do nowoczesnych metod w minimum 5% SZK.PG. w 16 województwach w Polsce w okresie do 30.6.15.

1.1.2. Produktem projektu, który stanowił przedmiot testowania, jest:

Produkt główny innowacyjny program nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych

Produkty pośrednie

- 1) Opis celów dydaktycznych i wychowawczych oraz sposobów ich realizacji,
- 2) Opis założonych osiągnięć ucznia,

- 3) Propozycje kryteriów oceny,
- 4) Opis metod weryfikowania osiągnięć ucznia,
- 5) Instrukcje i scenariusze do gier miejskich,
- 6) Interaktywna strona internetowa,
- 7) Instrumentarium nauczania przedsiębiorczości,
- 8) Wirtualną wycieczkę po przedsiębiorstwie,
- 9) 4 filmy edukacyjne,
- 10) Grę symulacyjną,
- 11) Testy,
- 12) Podręcznik Przedsiębiorczość w nauczaniu interdyscyplinarnym dla naucz. innych przedmiotów.

Założenie, jakie przyjął beneficjent określa, że program i narzędzia mają być zgodne z celami przedstaw. na III Ogólnopolskim Zjeździe Nauczycieli Przedsiębiorczości (Kraków, X 2010 r.) nt. metodyki nauczania.

Innowacyjność w zakresie produktu ma charakter popytowy. Wynika z silnej potrzeby zmiany niewystarczająco skutecznych metod nauczania. Program wykorzystuje gry miejskie, które pozwalają kształtować przedsiębiorczość poprzez doświadczenie (analiza, synteza, konieczność zbierania danych i ich obróbki, celem wygenerowania rozwiązania) - forma gry wymusza interakcję. Produkty uwzględniają nowoczesne narzędzia informatyczne - zajęcia realizowane w oparciu o przygotowane scenariusze wykorzystują technologie informacyjno - komunikacyjnych (TIK). Treści przekazywane są za pomocą sprzętu komputerowego (tekst, grafika, animacja, obraz video, gra symulacyjna, wykorzystanie zasobów WWW, wirtualny spacer po firmie, interaktywna strona). Innowacyjna jest forma programu wzmacniająca kształtowanie postawy przedsiębiorczej i zachowań etycznych ucznia w życiu osobistym i zawodowym. Pozwala to kształtować umiejętności komunikowania się, współpracy, negocjacji i rozwiązywania konfliktów, świadomość własnych mocnych stron i obszarów do rozwoju, zwiększenie wiedzy o procesach rynkowych, oczekiwaniach pracodawców i rynku pracy, ekonomii w tym ekonomii społecznej. Prawidłowość proponowanego działania i skuteczność innowacji, była etapami weryfikowana w procesie ewaluacji wewnętrznej.

Produkt został też poddany ocenie interesariuszy – odbiorców i użytkowników w trakcie konsultacji.

W ocenie odbiorców innowacyjne narzędzia dydaktyczne pozwalają poprawić:

- a) sposób przygotowania i przeprowadzenia zajęć przez nauczyciela zgodnie z nową podst. programową (indywidualizacja, poznanie słabych i mocnych stron ucznia, świadomego profilowania ścieżki kariery),
- b) stopień intensyfikacji stosowania przez nauczycieli aktywnych form nauczania poprzez wykorzystania narzędzi informatycznych i interdyscyplinarnych.

Szczegółowa ocena produktu w oparciu o dane pierwotne i wtórne znajduje się w dalszej części raportu.

1.1.3. Zarys działań podejmowanych na rzecz opracowania produktu:

- Wstępna diagnoza, konsultacje z nauczycielami, desk research,
- Testowanie produktu w 20 szkołach ponadgimnazjalnych biorących udział w projekcie.

W każdej ze szkół wyznaczony został koordynator – nauczyciel/ka przedsiębiorczości, który/a odpowiadał za testowanie produktu w swoich klasach, wdrażanie tego modelu, podsumowywanie działań w postaci raportów, sprawozdań czy badań.

Poniżej lista szkół:

I Liceum Ogólnokształcące w Pile

II Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim

III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu

XII Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu

Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Złotowie

Liceum Ogólnokształcące im. Powstańców Wielkopolskich w Środzie Wielkopolskiej

Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie Podgórnym

Technikum, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Złotowie

Zasadnicza szkoła zawodowa, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Złotowie

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica w Poznaniu

Zespół Szkół nr 2 im. Przyjaźni Polsko-Norweskiej w Ostrzeszowie

Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Ziemi Pogorzelskiej w Pogorzeli

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Nojego w Czarnkowie

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Gnieźnie

Zespół Szkół Rolniczych w Grabonogu

Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie

Zespół Szkół Technicznych w Pleszewie

Zespół Szkół Transportowo-Elektrycznych CKU w Ostrowie Wielkopolskim

Zespół Szkół Zawodowych w Kaliszu

Na potrzeby podsumowania testowania przygotowano ankietę, celem zebrania danych pierwotnych od uczestników projektu (użytkowników programu – nauczycieli oraz odbiorców programu - uczniów).

1.2. CEL I ZAKRES TESTOWANIA

Celem testowania było dokonanie oceny produktu i narzędzi oraz ocena ich prawidłowości w kontekście podstawy programowej oraz potrzeb uczniów.

Celem testowania było udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

Czy wypracowany produkt jest lepszy, skuteczny w kontekście celu projektu?

Czy proponowany program jest atrakcyjną alternatywą dla tych stosowanych wcześniej? Co wpływa na jego skuteczność (organizacja procesu wsparcia, zastosowane metody, inne czynniki)?

Czy cele i rezultaty zaplanowane w projekcie zostały osiągnięte we właściwym dla harmonogramu wymiarze?

1.2.1. Kryteria zastosowane w ocenie testowanego produktu

- **Adekwatność** - Czy produkt odpowiada realnym potrzebom?
- **Efektywność** - Czy produkt przynosi zakładane efekty przy zakładanych kosztach?
- **Skuteczność** - Czy produkt jest skuteczny? Czy jego stosowanie przynosi zakładane wyniki?
- **Oddziaływanie/wpływ** - Czy wdrożenie produktu będzie skutkowało zwiększeniem szans na osiągnięcie celów POKL?
- **Trwałość efektów** - Czy jest prawdopodobne funkcjonowanie produktu po zakończeniu projektu?

Podsumowanie testowania

- **W zakresie projektu:**

- 1) Czy efekty i działania realizowane w projekcie są zgodne z celem głównym i celami szczegółowymi oraz zdiagnozowanymi potrzebami odbiorców i użytkowników?
- 2) Czy sposób i metodologia pracy zespołu projektowego zapewniają realizację projektu zgodnie z założeniami przyjętymi we wniosku o dofinansowanie?
- 3) Czy komunikacja między Liderem a Partnerem oraz kontakt w Uczestnikami projektu są sprawne?

- **W zakresie produktu:**

- 1) Czy produkt jest skuteczny, czy jego stosowanie przynosi zakładane we wniosku korzyści?
- 2) Czy produkt jest efektywny, czy koszty ponoszone w ramach wdrażania i korzystania z modelu są ponoszone racjonalnie?
- 3) Czy produkt jest adekwatny i odpowiada potrzebom, jakie w rzeczywistości istnieją w edukacji?
- 4) Czy produkt jest trwały? Jakie są szanse na dalsze funkcjonowanie modelu po zakończeniu realizacji projektu? Czy placówki oświatowe są chętne do wdrażania produktu?

1.3. METODOLOGIA PODSUMOWANIA DZIAŁAŃ PROWADZONYCH W RAMACH TESTOWANIA I WYPRACOWANYCH DANYCH

Poddano analizie dostępne dane związane z realizacją projektu. Na tej podstawie przeprowadzono analizę testowania w dwóch etapach. Wykorzystane metody to analiza statystyczna oraz analiza danych jakościowych, w tym pozyskanych od osób realizujących i testujących tworzone w projekcie innowacyjne rozwiązania.

Oparto się na analizie danych dokumentujących badania ankietowe, raporty nauczycieli, wyniki testów uczniów, oraz wnioski ze spotkań roboczych. Dokonano także weryfikacji wniosków i rekomendacji opracowanych na wcześniejszym etapie realizacji projektu.

Analizie poddano następujące dokumenty:

1. Raporty z testowania
2. Program wraz z załącznikami
3. Dane z ankiet
4. Wyniki testów wiedzy i umiejętności

Przeprowadzono również ankietę oceny jakości produktu i przebiegu procesu testowania. Podsumowanie testowania obejmowało również spotkania robocze i kontakty telefoniczne z uczestnikami projektu, analizę dostępnych on-line dodatkowych informacji o projekcie. Po zakończeniu procesu badawczego wypracowany został niniejszy końcowy raport.

2. ZAŁOŻENIA PRZYJĘTE PODCZAS OPRACOWANIA INNOWACYJNEGO PROGRAMU NAUCZANIA

2.1. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE ZAPOTRZEBOWANIA NA PROGRAM

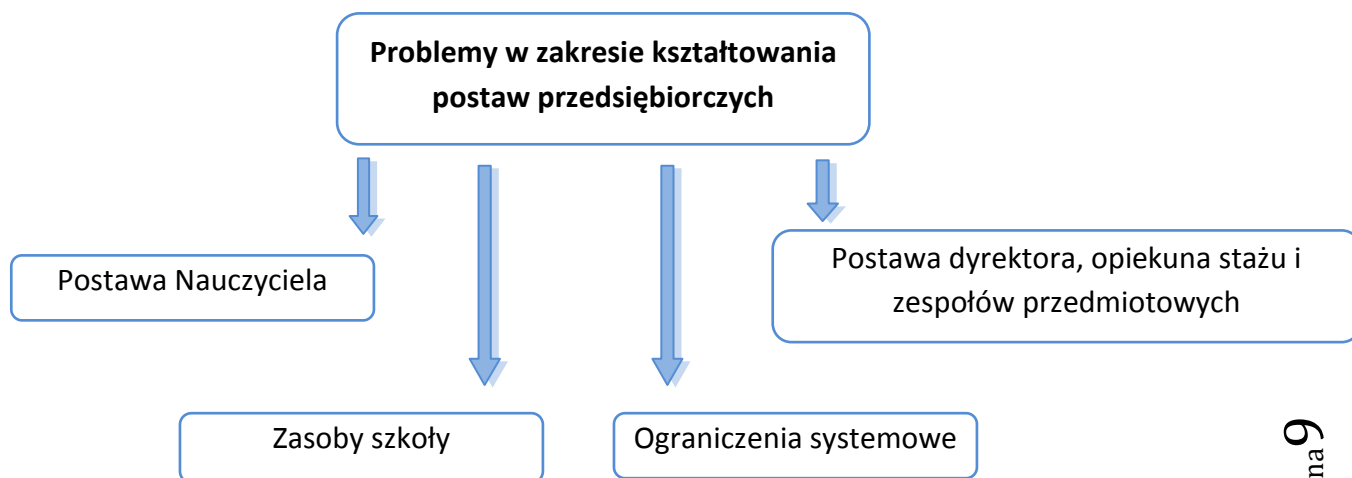
Przed przystąpieniem do realizacji projektu przeprowadzono rozpoznanie w wielkopolskich szkołach ponadgimnazjalnych i placówkach edukacyjnych, w wyniku, którego ujawniono następujące problemy i tendencje:

Problemem w odniesieniu do nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych (licea, technika, szkoły zawodowe) jest brak efektywnych narzędzi do kształtowania postawy przedsiębiorczości wśród młodzieży. Obecnie przedmiot Podstawy przedsiębiorczości realizowany jest w ciągu 1 roku przez 60h lekcyjnych. Wiedza, jaką nauczyciel przekazuje uczniom w konfrontacji z rynkiem pracy nie jest efektywna. Jak wskazują badania prowadzone przez RCIE w 2011r. (80 naucz. przedsiębiorczości z całej PL 64K i 16M) aż 78%K i 73%M. nie ma kontaktu z rynkiem pracy innym, niż placówki edukacyjne 86% posiada tylko formalne kwalifikacje, dla 51% z nich nie jest to główny przedmiot nauczania (Raport przedsiębiorczość w szkole, 2011). Tymcz. liczba niezatrudnionych w wieku 15-24l stale rośnie (w PL 21,8% GUS 2010). Potwierdzają to badania m.in. „Młodzież na rynku pracy”, PARP 2009. W raporcie „Przedsiębiorczość akademicka.” opisano przypadki dokonywania przez młodzież - absolwentów szkół ponadgimnazjalnych wyborów ścieżki kariery, czy zawodu. Nisko ocenia się ich umiejętności poruszania się po rynku pracy, znajomość oczekiwań pracodawców.

Pracodawcy nie chcą zatrudniać absolwentów, gdyż "nie potrafią radzić sobie z problemami, nie umieją współpracować z grupą" (www.gazetapraca.pl, 2012). Przedstawiciel org. prac. Lewiatan negatywnie ocenia metodykę realizacji przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (www.bezrobocie.org, 2011). W 02.2011 r. firma ProjektHR przeprowadziła wywiady standaryzowane w grupie 120 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych w PL (60 K i 60M). Aż 67%K i 72%M zadeklarowało, że lekcje to wykład. 57%k i 62%M oceniła swój poziom zainteresowania nim, jako niski. Sami naucz. deklarowali, że. rzadko stosują projekty edukacyjne, gry dydaktyczne. z uwagi na brak prostych, funkcjonalnych narzędzi. Wg uczniów nauczyciele za mało wykorzystują narzędzia informatyczne, pomimo wyposażenia sal w komputery. Tymcz. obecne tzw. cyfrowe pokolenie potrzebuje różnorodnych bodźców (Puls Bizn.,2010). Stąd potrzeba stworzenia programu i prostych, a zarazem atrakcyjnych i funkcjonalnych narzędzi, które umożliwiają interdyscyplinarną naukę przedsiębiorczości z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych. W ostatnich latach pojawiła się propozycja przedmiotu. ekonomia w praktyce. W przeciwieństwie do przedsiębiorczości, która jest przedmiotem obowiązkowym jest to przedmiot dodatkowy i nauczyciele nie mają pomysłu, jak go wykorzystać (aż83% badanych badanie RCIE,2011). Nie zachęcają uczniów do jego wyboru, zatem trudno liczyć na istotną zmianę w kształtowaniu postaw (www.e-mentor.edu.pl2012). Celem nowego programu nauczania przedsiębiorczości jest koncentracja na kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, umiejętności interpersonalnych i zachowań etycznych ucznia w życiu osobistym i zawodowym oraz przekazaniu wiedzy, co pozwoli zrozumieć oczekiwania pracodawców.

2.1.1. Pogłębiona diagnoza potrzeb kluczowych grup docelowych – mapa problemów

Postawa Nauczyciela

Jak wskazują badania H. Sęk, aż 10,6% Nauczycieli (brak podziału na płeć) uzyskało wyniki świadczące o wypaleniu zawodowym (źródło: H. Sęk „Wypalenie zawodowe”, PWN). W prowadzonych przez wnioskodawcę przy okazji realizacji innowacyjnego projektu z zakresu motywacji nauczycieli badaniach ankietowych aż 48% Nauczycieli deklaruje, że nie czuje się zmotywowana do stosowania innowacyjnych metod pracy - więcej mężczyzn niż kobiet (źródło: Raport Ewa Gordziej – Niewczyk). W trakcie prac Zespołu Roboczego często pojawiał się komentarz, że w każdej szkole można wskazać przynajmniej kilku nauczycieli, których postawa rażąco odbiega od pożądanej. Prowadzone przez beneficjenta na przestrzeni 2 lat badania oraz obserwacje z realizacji projektu „Trener drugi zawód Nauczyciela” potwierdzają tę tezę. Poza zmęczeniem aż 30% Nauczycieli doświadcza okresowo lub w sposób stały poczucia braku sensu i satysfakcji. Analiza przeprowadzona przez pracowników naukowych WSNHiD potwierdza istnienie „utrwalonych u nauczycieli przyzwyczajień (...)”, „przez co też niekiedy nawet nie uświadamiają oni sobie własnej roli w procesie wprowadzania zmian w oświacie” (źródło: Raport dr Justyna Deręgowska, dr Iwona Werner).

Ograniczenia systemowe

PROBLEM 1

Problemem w odniesieniu do nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych jest brak efektywnych narzędzi do kształtowania postawy przedsiębiorczości wśród młodzieży. Obecnie przedmiot Podstawy przedsiębiorczości realizowany jest w ciągu 1 roku przez 60h lekcyjnych. Wiedza, jaką nauczyciel przekazuje uczniom w konfrontacji z rynkiem pracy nie jest efektywna. Jak wskazują badania prowadzone przez RCIE w 2011r. ponad 70% nauczycieli nie ma kontaktu z rynkiem pracy innym, niż placówki edukacyjne. Tymczasem liczba osób niezatrudnionych (w tym bezrobotnych) w wieku 15-24l stale rośnie (w PL 21,8% GUS 2010). Potwierdza to badanie m.in. „Młodzież na rynku pracy”, PARP 2009. W raporcie „Przedsiębiorczość akademicka” opisano przypadkowość dokonywania przez młodzież-absolwentów szkół ponadgimnazjalnych wyborów ścieżki kariery, czy zawodu. Nisko ocenia się ich umiejętność poruszania się po rynku pracy, znajomość oczekiwań pracodawców. Pracodawcy nie chcą zatrudniać absolwentów, gdyż "nie nauczono ich radzić sobie z problemami, nie umieją współpracować z grupą”

(www.gazetapraca.pl,2012). Przedstawiciel organizacji pracodawców Lewiatan negatywnie ocenia metodykę realizacji przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości (www.bezrobocie.org ,2011). Nauczyciele deklarują, że rozbudowany program wiedzy teoretycznej i mała liczba godzin sprawia, że rzadko stosują niekonwencjonalne rozwiązania na lekcjach przedsiębiorczości z uwagi na brak prostych, funkcjonalnych narzędzi. Dla zdecydowanej większości nauczycieli przedsiębiorczość nie jest podstawowym przedmiotem, którego uczą. 86% posiada tylko formalne kwalifikacje dla 51% z nich nie jest to gł. przedmiot nauczania (Raport przedsiębiorczość w szkole, 2011). Motywacja do doskonalenia warsztatu pracy nauczyciela przedsiębiorczości jest zatem mniejsza i czas poświęcony na przygotowanie narzędzi pracy jest mniejszy, niż czas jaki przeznaczają na przygotowanie materiałów na lekcje, które są podstawowym przedmiotem, jakiego nauczają. Nie zachęcają w związku z tym uczniów do zgłębiania przedmiotu. W związku z tym trudno liczyć na istotną zmianę w kształtowaniu postaw (www.e-mentor.edu.pl2012). Co ważne wg Raportu Europejskiej Sieci Informacji o Edukacji, agencji Komisji Europejskiej Polska jest jedynym krajem europejskim, w którym przedmiot przedsiębiorczość jest obowiązkowy na poziomie szkoły średniej. Jak informują eksperci nie zawsze jednak nauka przedsiębiorczości jest praktyczna i rzeczywiście pobudza młodzież do własnych inicjatyw (www.bezrobocie.org.pl). W strategii związanej z uczeniem się przez całe życie bardzo mocno została zaznaczona przedsiębiorczość jako jedna z kompetencji kluczowych. Jacek Aleksandrowicz, wiceprezes Polski Przedsiębiorczej podkreśla teoretyczny charakter tej nauki. „szkoły uczą definicji typu bank centralny a nie kreowania pomysłów na biznes. Po drugie uczone są przez przeszkolonych nauczycieli np. WF-u bez doświadczenia w biznesie. Dlatego zajęcia nie zawsze zachęcają do aktywności, własnej inicjatywy, brania spraw w swoje ręce i zakładania własnych firm”

PROBLEM 2

Brak wsparcia Doradców. Pogłębiona analiza odkryła braki w zakresie wsparcia nauczycieli przez doradców metodycznych. Dotychczas prowadzone badania D. Elsner na temat skuteczności pomocy doradców i placówek doskonalenia nauczycieli (źródło: Pomoc doradców metodycznych i konsultantów placówek doskonalenia nauczycieli w opinii jej beneficjentów) dotyczyły poziomu zadowolenia ze świadczonych usług. Przeprowadzone na etapie pogłębionej analizy problemu badania wskazują jednoznacznie na utrudniony dostęp nauczycieli zwłaszcza zatrudnionych z terenów wiejskich, miejsko-wiejskich i miast do 25tys. do wsparcia doradcy metodycznego. Zarówno informacje zebrane w trakcie analizy jakościowej (źródło: prace Zespołu Roboczego), jak i ilościowej (źródło: Raport Ewa Gordziej – Niewczyk) wskazały na nieefektywne wsparcie nauczycieli z w/w grupy

(zarówno jakość oferty, jak i jej dostępność). Przeprowadzona analiza wsparcia doradczego wskazuje, że brakuje zaplecza kadrowego w postaci doradców metodycznych dla przedmiotu przedsiębiorczość. Dla przykładu w województwie wielkopolskim na 5 ośrodków (Poznań, Leszno, Konin, Kalisz, Piła) funkcjonuje 1 doradca metodyczny z przedmiotu przedsiębiorczość. W przedmiotowych badaniach tylko 31% Nauczycieli zadeklarowało, że system wsparcia nauczycieli przez doradców jest sprawny. 22% badanych otrzymuje od doradców informacje na temat innowacyjnych metod pracy.

PROBLEM 3

Nauczyciele podczas prac Zespołu Roboczego zadeklarowali, że w technikach i szkołach zawodowych, których uczniowie zdają egzamin zawodowy problemem jest fakt, że zajęcia z przedsiębiorczości są realizowane w pierwszym roku nauki a egzamin ma miejsce, w momencie ich zakończenia. Z uwagi na duże odroczenie w czasie terminu weryfikacji wiedzy, małą liczbę godzin na realizację dużej ilości materiału z podstawy programowej nauczyciele obawiają się efektów egzaminu.

Postawa dyrektora, opiekuna stażu, zespołów przedmiotowych

Podczas pracy Zespołu Roboczego wskazywano także na rolę dyrektora w kształtowaniu motywacji do stosowania zróżnicowanych metod pracy z uczniem. Tymczasem spośród różnorodnych koncepcji zarządzania, jako szczególnie zalecane w warunkach szkolnych wskazuje się na zarządzanie poprzez motywowanie (źródło: Raport dr Justyna Deręgowska, dr Iwona Werner). Niestety, wyniki badań wskazują, że tylko 33% Nauczycieli uznało, że Dyrektor reaguje w sytuacji, gdy zauważy, że zaangażowanie któregoś z Nauczycieli jest niskie. 53% badanych zadeklarowało, że Dyrektor przekazuje informacje zwrotne na temat wyników ich pracy, ale tylko 37% przyznało, że Dyrektor daje informacje zwrotne na temat ich postawy i zaangażowania (aż 52% zadeklarowało, że nie otrzymuje takich informacji a 11% nie zajęło stanowiska) (Raport Ewa Gordziej – Niewczyk).

Przedstawione wyniki potwierdzają także inne badania. Na pytanie: Czy często słyszysz słowa zachęty ze strony Dyrektora i współpracowników aż 75% badanych udzieliło negatywnej odpowiedzi (źródło: Scholaris).

W psychologii zarządzania kierowanie definiuje się, jako wypadkową kilku funkcji: planowanie, organizowanie, delegowanie, motywowanie, kontrola (źródło: Griffin). W kontekście zarządzania i funkcji menedżerskiej należy stwierdzić jednoznacznie, że Dyrektor jest postrzegany bardziej, jako planista niż menedżer. Potwierdza to stanowisko nauczycieli Zespołu Roboczego, jak i wyniki

przedmiotowego badania ankietowego realizowanego przez projektodawcę w 2011 roku. Funkcję planowania i organizowania pozytywnie oceniło 65% badanych, motywowania tylko 33%, przekazywania inf. zwrotnych na temat zaangażowania 37%. Tylko 25% badanych deklaruje, że Dyrektor monitoruje zaangażowanie (kontrola). Zdaniem członków Zespołu Roboczego problemem w zakresie poprawy warsztatu pracy nauczyciela przedsiębiorczości (zwłaszcza rozpoczynającego pracę) jest brak współpracy (dzielenia się pomysłami i narzędziami) w zespołach przedmiotowych oraz nie zawsze aktywna postawa opiekuna stażu. Ten aspekt zostanie zweryfikowany w trakcie pogłębionych badań ankietowych.

Zasoby szkoły

Większość nauczycieli biorących udział w pracach Zespołu Roboczego deklaruje, że dostęp do nowoczesnych narzędzi w szkołach jest coraz lepszy. Wyposażenie szkół, dostęp do pracowni komputerowych, tablic interaktywnych. W zakresie przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości są one jednak rozproszone i często zbyt złożone, by zastosować je na pojedynczej lekcji. Brakuje prostych (w formie i treści) narzędzi, które nie wymagałyby stosowania ich w formule aktywności pozalekcyjnej. Problemem w części szkół, są bowiem dojazdy dzieci i brak możliwości zrealizowania projektów w systemie pozalekcyjnym. Tymczasem zdaniem członków Zespołu Roboczego większość realizowanych do tej pory w szkołach projektów dofinansowanych z zakresu przedsiębiorczości zakłada konieczność wyjścia z aktywnością poza przedmiotową lekcję (wycieczki do zakładów pracy), kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia). Ich rolą jest wsparcie młodzieży a nie nauczyciela, który uczy przedsiębiorczości. Tymczasem potrzeby dotyczą funkcjonalnych narzędzi pracy, które usprawniłyby warsztat pracy nauczyciela i miałyby charakter replikowalny a nie incydentalny. Niezwykle ważną rolę w wyzwaniu i uczeniu przedsiębiorczości mają nauczyciele przedmiotowcy i dyrektor szkoły. Ważne jest zabieganie w szkole o kulturę promującą inicjatywę. Chodzi o docenianie samodzielności ucznia i nauczyciela oraz ich inicjatyw, kreatywnych pomysłów, podejmowanych dla wspólnej korzyści – czyli kultura szkoły promująca inicjatywę i przedsiębiorczość. (www.edunews.pl J. Sawiński, Jak w szkole uczyć przedsiębiorczości?). Ma to niezwykle istotny wpływ na kreowanie postaw uczniów i zjawisko tak zwanej wyuczonej bezradności – nie podejmowanie inicjatyw z uwagi na partycypowaną porażkę, które prowadzi do deficytów motywacyjnych. Warto przy tej okazji wspomnieć, że duża ilość projektów dedykowanych szkołom i uczniom powoduje rozproszenie uwagi uczniów oraz niekiedy ich roszczeniową postawę. Zdaniem członków Zespołu Roboczego dochodzi niekiedy do zjawiska, w

którym to nauczycielowi bardziej zależy na tym, żeby uczeń wziął udział w zajęciach pozalekcyjnych, z których nauczyciel jest rozliczany.

Pogłębione badanie (ankiety, spotkania robocze, desk research) potwierdziło założenia i rozpoznanie wstępne przed rozpoczęciem realizacji projektu, co wskazuje na realną potrzebę przeprowadzenia zmian w zakresie nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych.

2.2. ANALIZA OCENY PRODUKTU NA KONIEC ETAPU TESTOWANIA

Projektodawca przeprowadził na zakończenie procesu testowania badanie oceny funkcjonalności modelu, które potwierdziło, że:

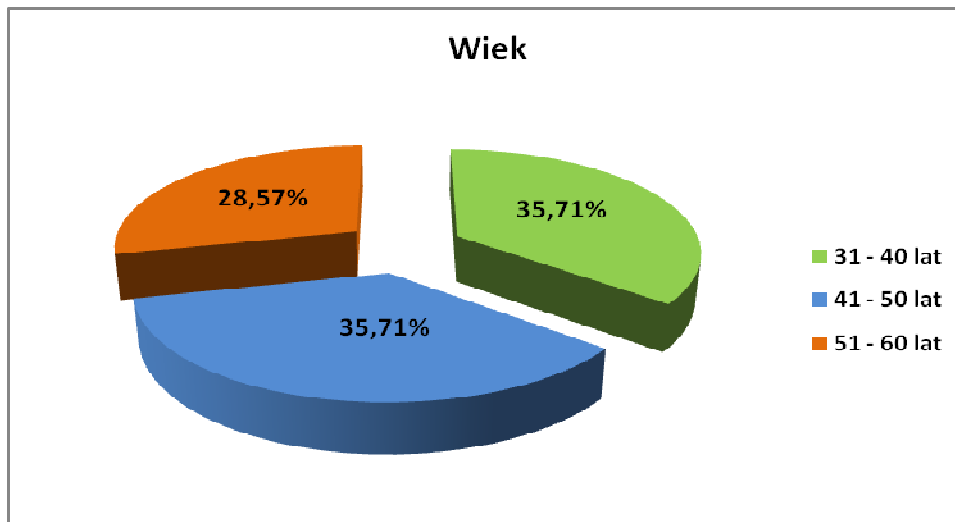
- program jest jasny i czytelny,
- prosty w użyciu i nieskomplikowane,
- ułatwia pracę,
- użytkownicy testujący chętnie poleciliby model innym osobom, które należą do grup odbiorców lub/i użytkowników.

Celem dokonania oceny poproszono uczestników testowania o wypełnienie anonimowej ankiety zewnętrznej (przekazywana osobom testującym przez ewaluatora zewnętrznego). Podsumowanie ocen znajduje się na poniższych wykresach.

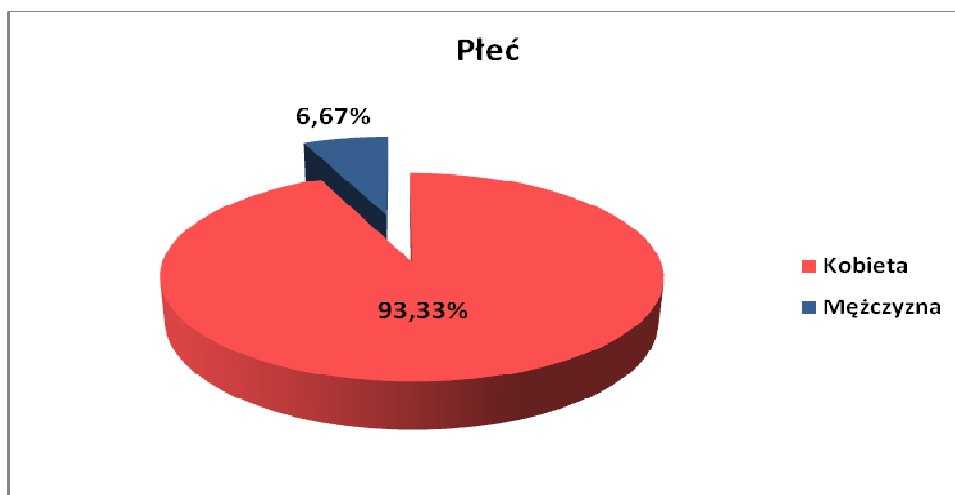
METRYCZKA

1. Wiek

Największa liczba respondentów (po 35,71%) reprezentuje 2 grupy wiekowe: osoby w wieku 31 - 40 lat oraz osoby w przedziale wiekowym 41 – 50 lat. Pozostali badani (28,57%) to osoby w wieku 51 – 60 lat.

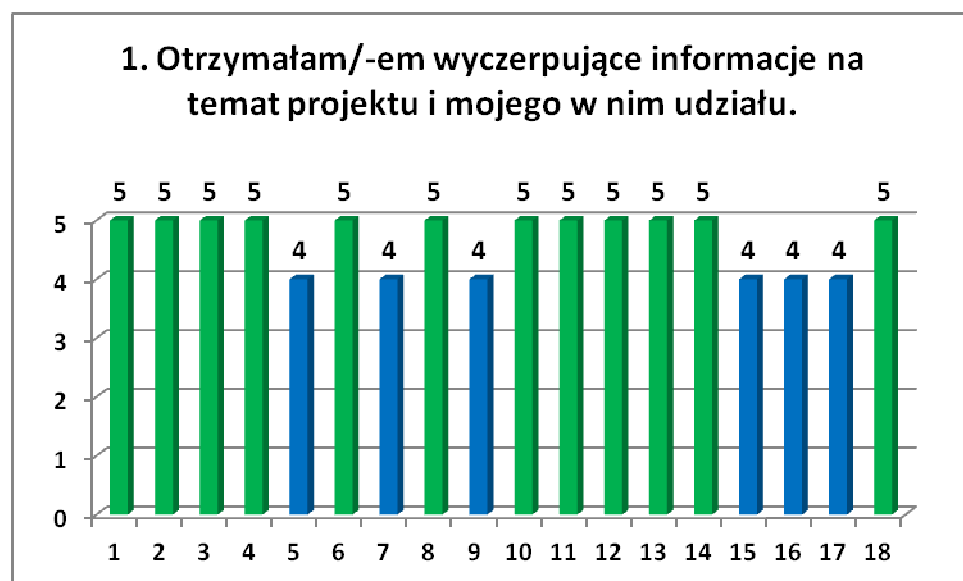
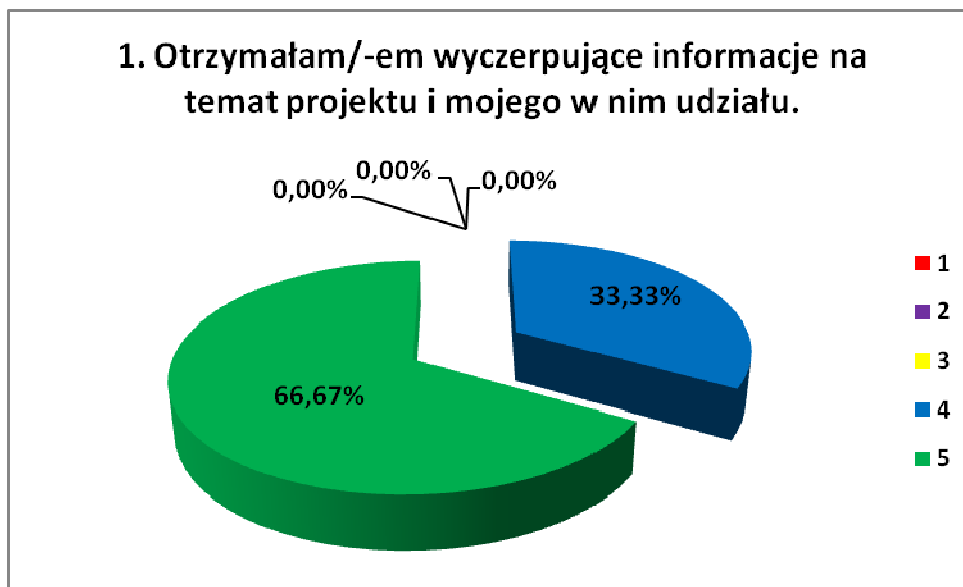
2. Płeć

Zdecydowaną większość respondentów (93,33%) stanowią kobiety. Mężczyzn reprezentuje jedynie 6,67% badanych.

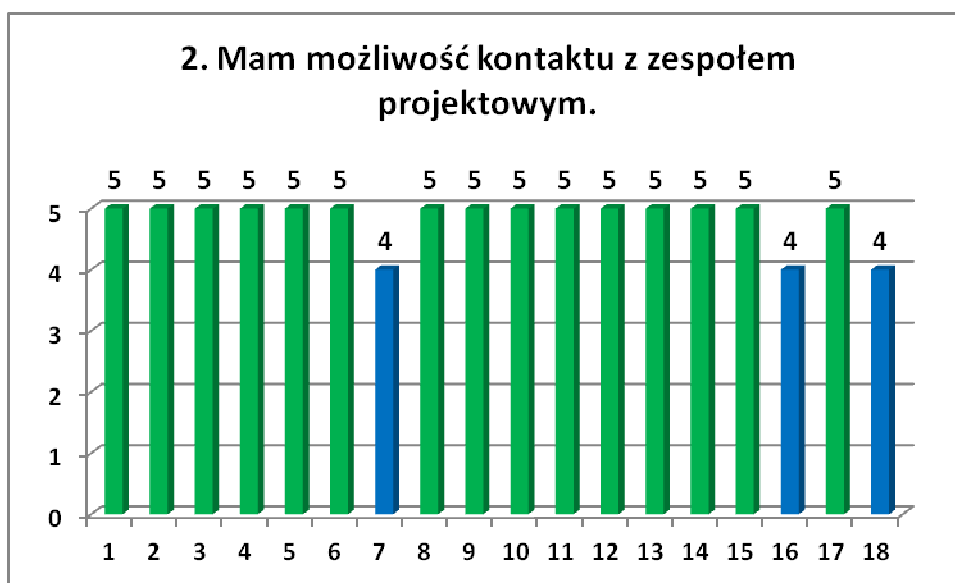
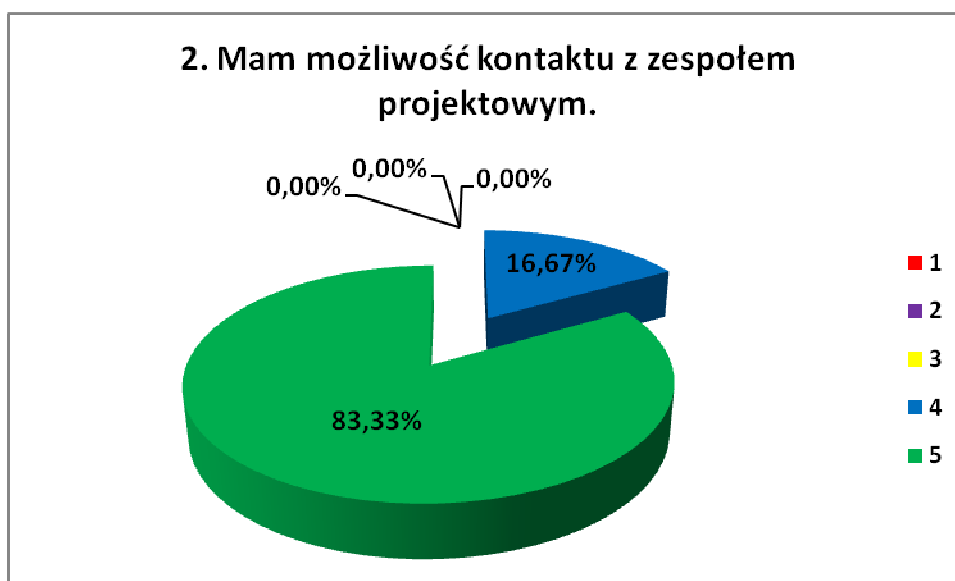
ODPOWIEDZI BADANYCH

1. Otrzymałam/-em wyczerpujące informacje na temat projektu i mojego w nim udziału.

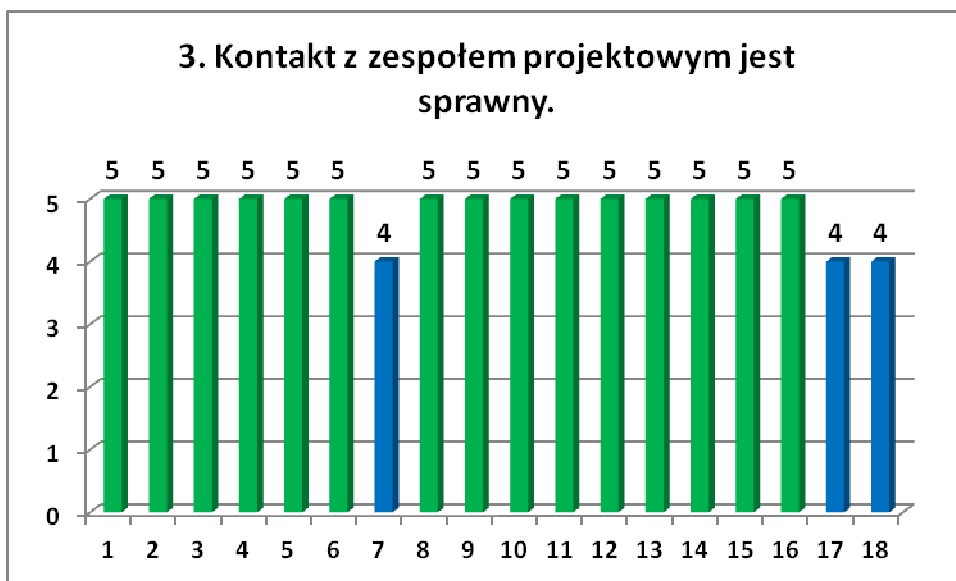
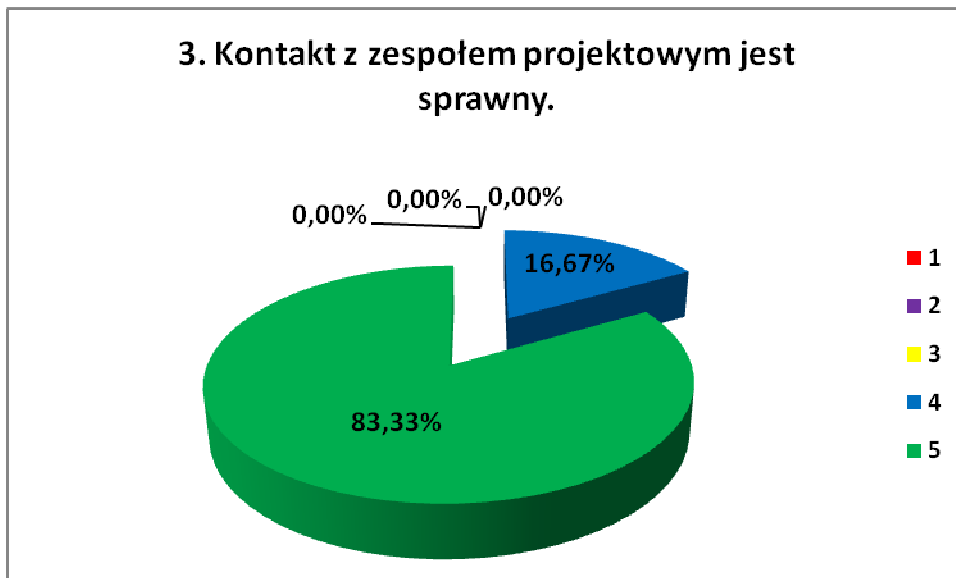
Większość (66,67%) respondentów oceniła na 5 otrzymanie przez nich wyczerpujących informacji na temat projektu i ich w nim udziału. 1/3 badanych (33,33%) przyznała ocenę 4. Żadna z osób biorących udział w badaniu nie przypisała ocen: 1, 2 i 3.

2. Mam możliwość kontaktu z zespołem projektowym.

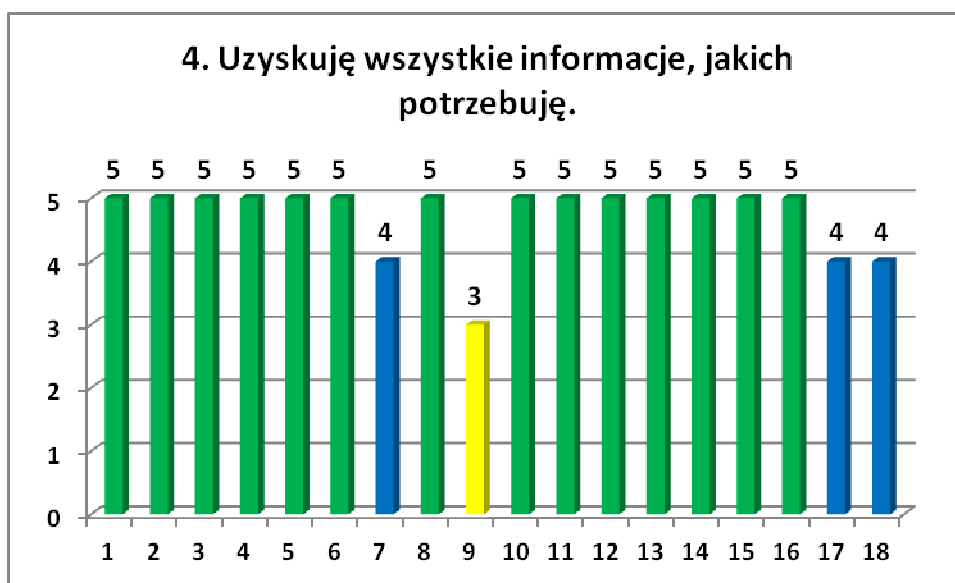
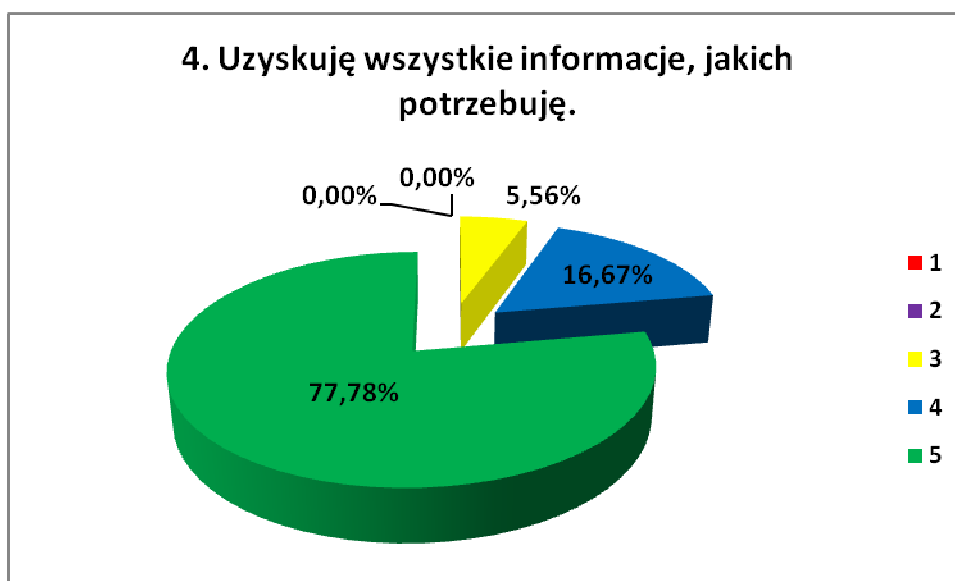
Zdecydowana większość osób udzielających odpowiedzi w badaniu (83,33%) oceniła na 5 możliwości kontaktu z zespołem projektowym. 1/6 respondentów (16,67%) przyznała ocenę 4. Żaden z ankietowanych nie przypisał ocen: 1, 2 i 3.

3. Kontakt z zespołem projektowym jest sprawny.

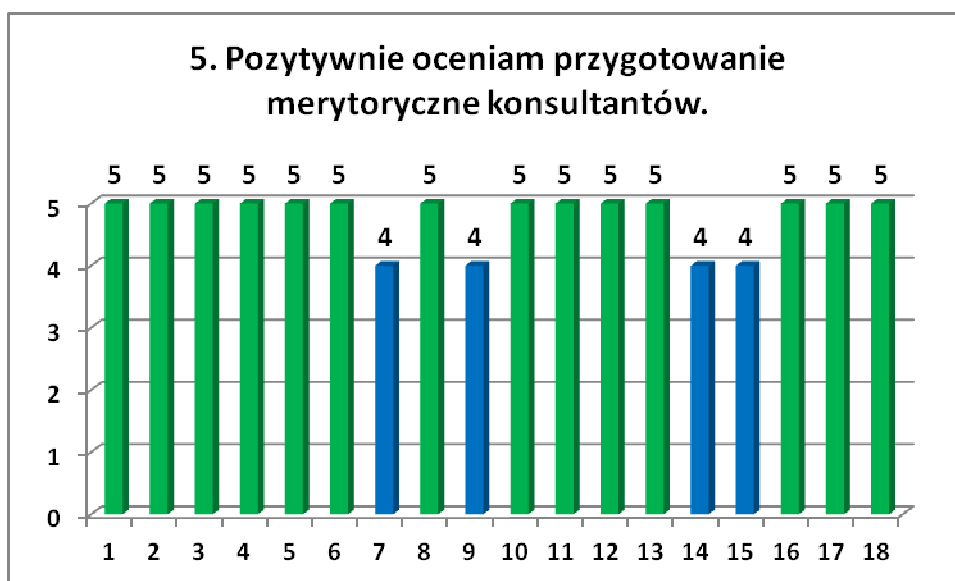
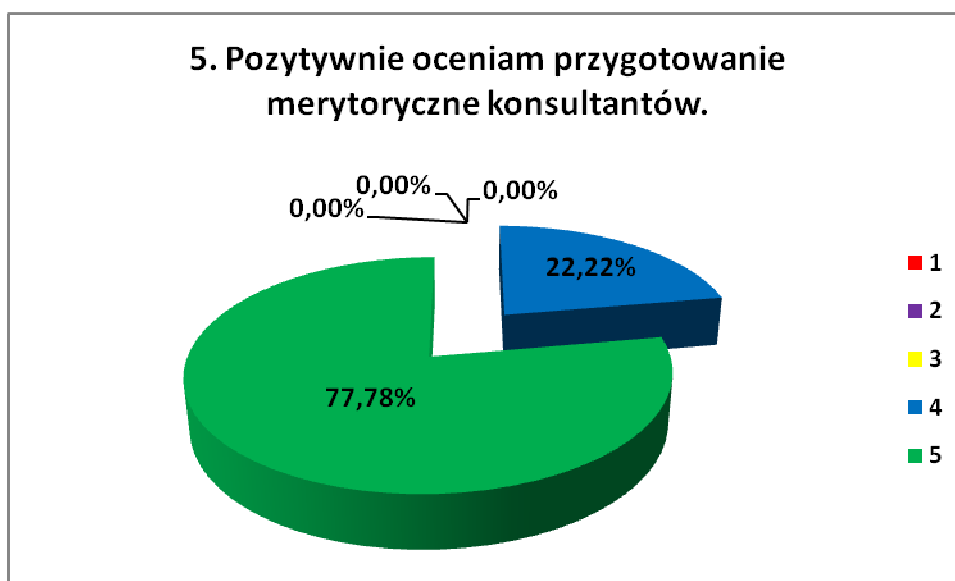
Zdecydowana większość respondentów (83,33%) oceniła na 5 sprawność kontaktu z zespołem projektowym. 1/6 badanych (16,67%) przyznała ocenę 4. Żadna z osób biorących udział w badaniu nie przypisała ocen: 1, 2 i 3.

4. Uzyskuję wszystkie informacje, jakich potrzebuję.

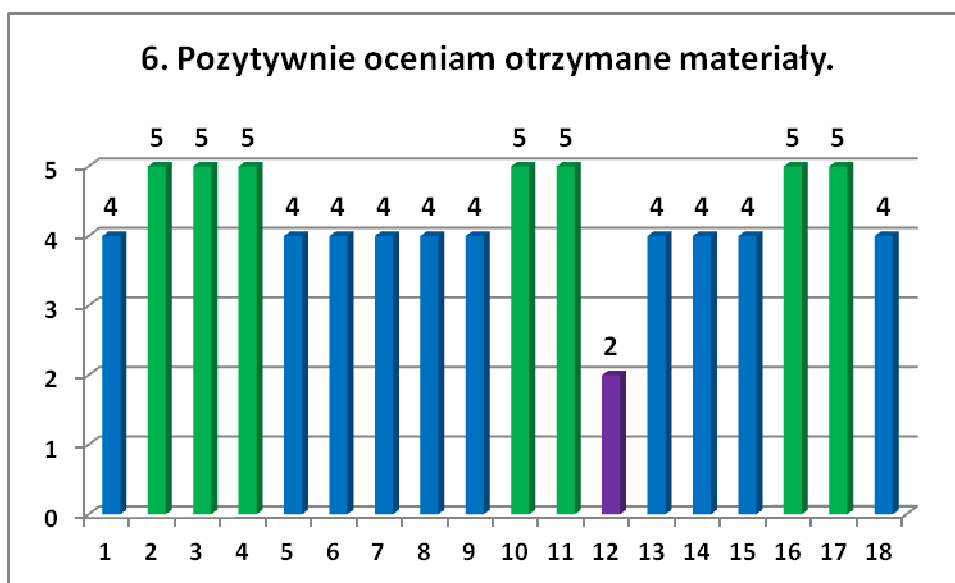
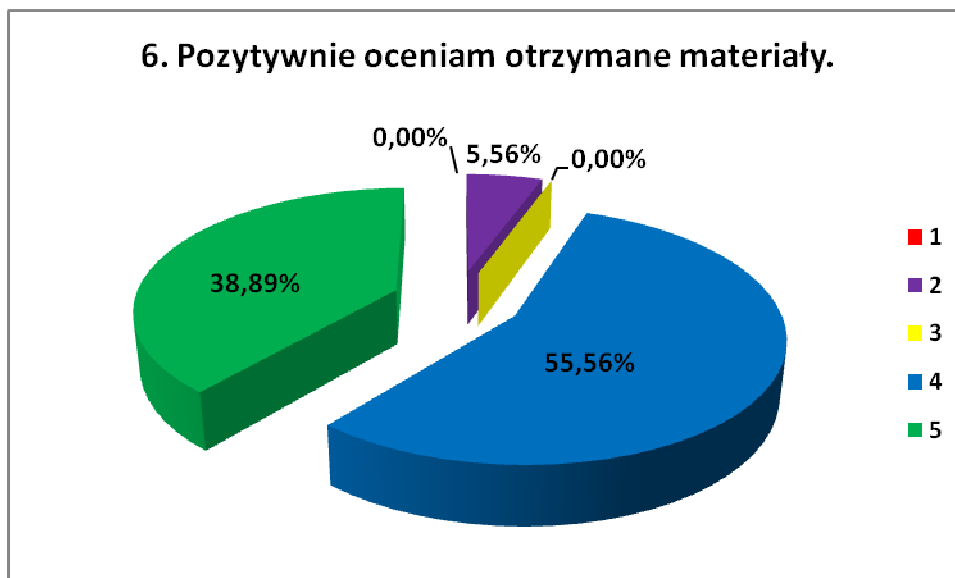
Zdecydowana większość respondentów (77,78%) oceniła na 5 uzyskanie informacji, jakich potrzebują. 1/6 badanych (16,67%) przyznała ocenę 4, a 5,56% - ocenę 3. Żaden z pytaných nie przypisał ocen 1 oraz 2 .

5. Pozytywnie oceniam przygotowanie merytoryczne konsultantów.

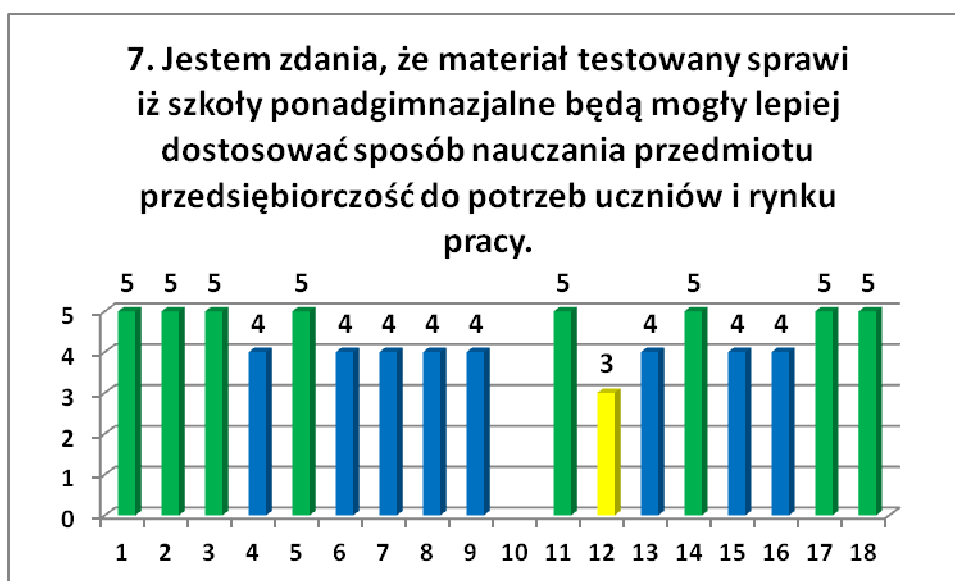
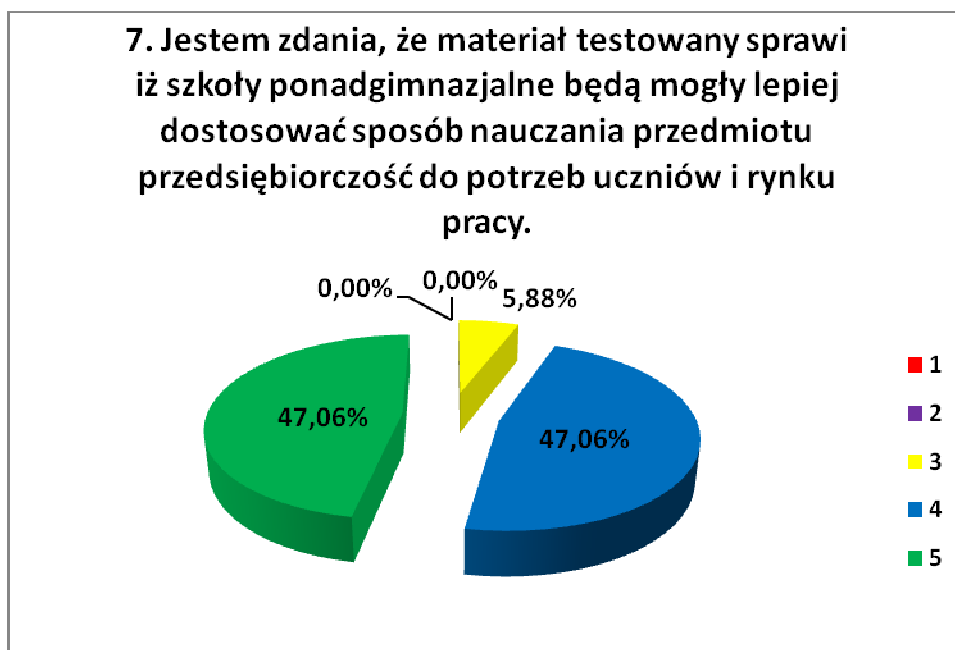
Zdecydowana większość badanych (77,78%) oceniła na 5 przygotowanie merytoryczne konsultantów. Niemal ¼ respondentów (22,22%) przyznała ocenę 4. Żadna z osób biorących udział w badaniu nie przypisała ocen: 1, 2 i 3.

6. Pozytywnie oceniam otrzymane materiały.

Większość badanych (55,56%) oceniła na 4 otrzymane materiały. Niemal 40% respondentów (38,89%) przyznało ocenę 4, a 5,56% - ocenę 2. Żaden z pytaných nie przypisał ocen 1 oraz 3.

7. Jestem zdania, że materiał testowany sprawi iż szkoły ponadgimnazjalne będą mogły lepiej dostosować sposób nauczania przedmiotu przedsiębiorczość do potrzeb uczniów i rynku pracy.

Największa liczba badanych (po 47,06%) ocenia na 5 i 4 swoje przekonanie, że materiał testowany sprawi iż szkoły ponadgimnazjalne będą mogły lepiej dostosować sposób nauczania przedmiotu przedsiębiorczość do potrzeb uczniów i rynku pracy. 5,88% respondentów przyznało ocenę 3. Żaden z pytanym nie przypisał ocen 1 oraz 2 .

8. Który z testowanych produktów, uważa Pan/Pani za najbardziej użyteczny w nauczaniu przedmiotu przedsiębiorczość w szkołach ponadgimnazjalnych?

- * Bardzo pomocne są filmy (są krótkie, treściwe i włączenie filmu do lekcji zajmuje mało czasu), testy kompetencji (bogaty wybór testów, bardzo usprawniają pracę nauczyciela) oraz załączniki (usprawniają pracę nauczyciela).
- * Scenariusze zajęć oraz filmy edukacyjne.
- * Scenariusze lekcji, filmy.
- * Scenariusze lekcji, filmy edukacyjne, elementy gry miejskiej.
- * Według mnie są to narzędzia przydatne i funkcjonalne. Ciekawe ćwiczenia umożliwiające utrwalenie zdobytej wiedzy oraz są szansą zetknięcia się z rzeczywistością (praktyką). Jeżeli chodzi o filmy edukacyjne jest to atrakcyjna forma przekazywania wiedzy i spostrzeżeń zostająca na dłużej w pamięci.
- * Scenariusze lekcji.
- * Scenariusze bardzo ciekawe, ciekawie rozpisane i pomocne na lekcji.
- * Testy świetnie sprawdzają się na lekcjach, w wolnej chwili idealne do integracji grupy na każdym etapie od klasy pierwszej do czwartej. Uczniowie z zainteresowaniem rozwiązują znając typy osobowości z lekcji z przyjemnością poznawali własne. Dla niektórych wynik był miłym zaskoczeniem.
- * Wszystkie testowane produkty są użyteczne. Najbardziej przydatne są ćwiczenia, gry i materiały multimedialne.
- * Samodzielność uczniów w angażowaniu się w zadania, praca w grupach. Stworzenie własnej firmy, pobudza uczniów do myślenia, stworzenia planu, projektu, później zaprezentowania przed klasą. Dużo elementów nowoczesnego kształcenia.
- * Testy kompetencji, filmy.
- * W zasadzie wszystkie materiały można wykorzystać w różnych warunkach, korzystając z Internetu, tablicy czy drukarki.
- * Testy kompetencji, filmy edukacyjne, interaktywne gry uzupełniają czynności dydaktyczne, pozwalają na kompleksowe wykorzystanie narzędzi, uatrakcyjnają zajęcia, wspomagają myślenie, zwiększają samoświadomość.
- * Gra - stanowi ciekawy element procesu dydaktycznego, interesujący dla uczniów. Pozwala w praktyce prześledzić proces zakładania firmy i motywuje do logicznego myślenia

- * Instrumentarium nauczania przedsiębiorczości – gotowe scenariusze (przy coraz większej ilości mojej pracy - przygotowania do konkursów i olimpiad) są niezastąpione.
- * Testy kompetencji - ciężko na rynku edukacji znaleźć taki obszerny materiał w jednym miejscu.
- * Karty pracy, ankiety testów.
- * Ćwiczenia zawarte w załącznikach i filmy edukacyjne - czas przewidziany na nie jest dostosowany do czasu lekcyjnego i pozwalają one w praktyce przećwiczyć zagadnienia teoretyczne.

9. Który z testowanych produktów, uważa Pan/Pani za najmniej użyteczny w nauczaniu przedmiotu przedsiębiorczość w szkołach ponadgimnazjalnych?

- * Załączniki są bardzo przydatne, ale szkolne realia smutne. Szkoła musi oszczędzać i uczeń będzie zmuszony kserować je na własny koszt. Nauczyciel musi bardzo selektywnie korzystać z tych materiałów.
- * Gra miejska.
- * Brak.
- * Z niektórych produktów korzystam tylko po części, ale uważam, że wszystkie się przydają. Nauczyciel może w ten sposób stworzyć dogodną i zrozumiałą oraz atrakcyjną lekcję dla danej grupy docelowej.
- * Nie rezygnowałabym z żadnego produktu.
- * Wg mnie nie ma takich.
- * Wszystkie proponowane produkty są wykorzystywane.
- * Przebieg lekcji w scenariuszach jest raczej stereotypowy.
- * Dobry nauczyciel w każdym materiale znajdzie jakieś wartości. W zależności od klasy i jej zaangażowania jest w stanie zrealizować materiał dobierając odpowiedni zakres dodatkowych pomocy.
- * Wszystkie materiały były przydatne. Nie skorzystałam z gry miejskiej.
- * Gra miejska - bardzo fajny pomysł ale możliwy do wykorzystania okazjonalnie ze względu na czas jaki pochłania - raz, dwa razy do roku.

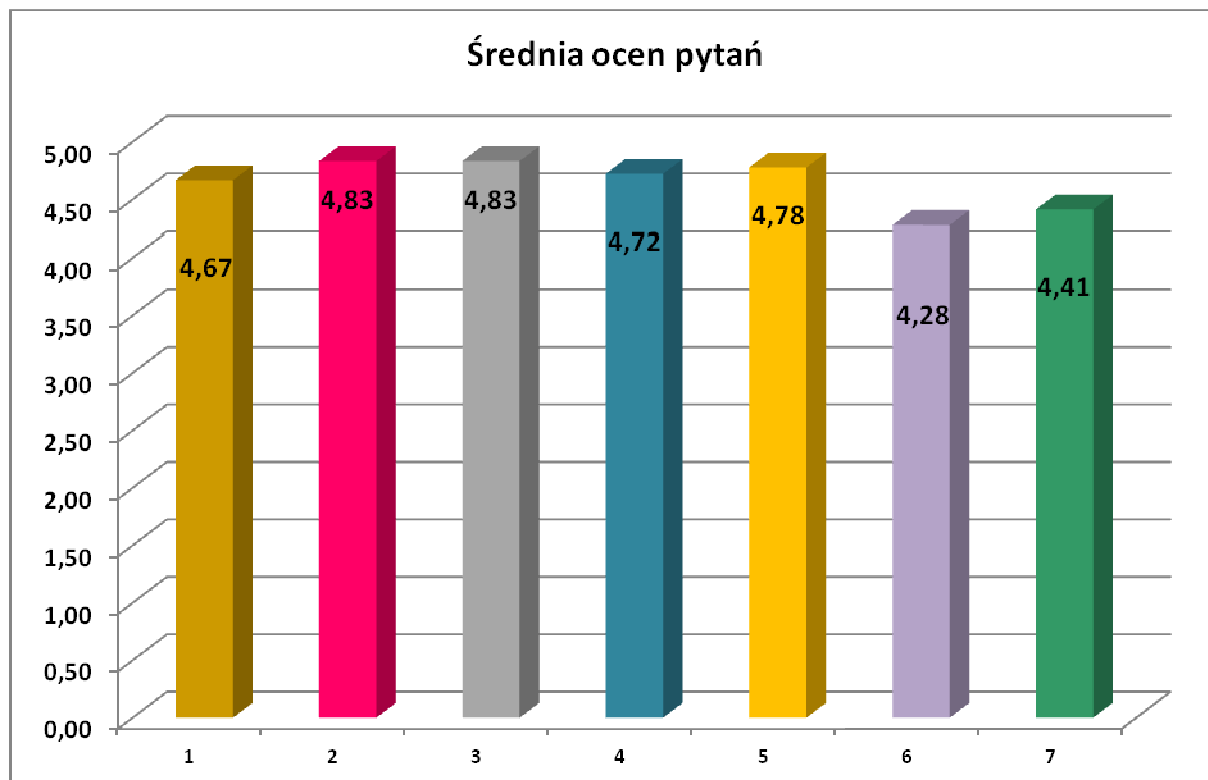
10. Dodatkowe Pana / Pani uwagi, komentarze, propozycje mogą służyć efektywności projektu.

- * Bardzo potrzebne byłyby ciekawe zadania domowe.
- * Brak.
- * Wzbogacić narzędzia o filmy edukacyjne pt. ABC przedsiębiorczości, wytwórnia filmów Szkoleniowych SYNERGIA.
- * Prezentacje multimedialne omawiające treści nauczania.
- * nie mam uwag
- * Mile widziany byłby materiał w formie testu elektronicznego gdzie uczeń rozwiązuje w domu w określonym czasie a nauczyciel widzi ze swojej pozycji postępy ucznia w opanowaniu danej partii materiału i drukuje gotowy wynik testu dla ucznia.
- * Za mało informacji o ubezpieczeniach jest moim zdaniem w ankietach, to jest bardzo przydatne w życiu. Należy wiedzieć co można ubezpieczyć, w jaki sposób, gdzie, a czego nie potrzeba zabezpieczać. Ubezpieczenia też związane są z przyszłością, emeryturą, czyli jaka polisa byłaby odpowiednia i dla kogo.
- * Filmy edukacyjne nagrane na płycie lub innym nośniku umożliwiły by odtwarzanie w zaplanowanym czasie -(częste zakłócenia w trakcie prezentacji, bądź opóźnienia w połączeniu).
- * Myślę, że dobrze byłoby, aby praca z tymi materiałami poszła w kierunku pracy na platformie, uczniów i nauczycieli. Najlepszą korzyścią byłyby takie materiały które oprócz dostępu do wiedzy i zdobywania doświadczenia oceniałyby pracę ucznia i wprowadzała ją do "dzienniczka ucznia" i "dzienniczka nauczyciela".
- * Uważam projekt za bardzo przydatny. Wprowadził ożywienie na lekcji. Należy dalej go prowadzić.

PODSUMOWANIE

Respondenci najwyżej ocenili (ocena 4,83 na 5) możliwość kontaktu z zespołem projektowym oraz sprawność tego kontaktu (pytania 2 i 3). Pytani bardzo wysoko (ocena 4,78 na 5) ocenili przygotowanie merytoryczne konsultantów (pytanie 5) oraz (ocena 4,72 na 5) uzyskiwanie wszystkich informacji, jakich potrzebują (pytanie 4)

2.3. ANALIZA TESTÓW WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW

W czerwcu uczniowie szkół, w których testowane były narzędzia, rozwiązali pre-testy, sprawdzające ich poziom wiedzy i umiejętności z zakresu podstaw przedsiębiorczości. W zakresie wiedzy uczniowie odpowiadali na 8 pytań – pytania jednokrotnego wyboru, trzy możliwe odpowiedzi:

1. Jakie są rodzaje stylów komunikacji?
2. Postawa asertywna to:
3. W przypadku indywidualnej sprawy związanej z naruszeniem praw konsumenta zwrócić się należy do:
4. Zasada efektywnego formułowania celów to:
5. Spread to:
6. Autorem teorii ról grupowych jest:
7. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości zajmuje się:
8. Jedną z technik perswazji stosowanych w handlu jest:

Test umiejętności zawierał 7 pytań opisowych:

Udział odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Chcesz wziąć kredyt w wysokości 10.000 zł i spłacić go w 4 miesiące. Zrobisz wstępne rozeznanie i pod uwagę bierzesz dwa banki. Oblicz całkowity koszt kredytu i zdecyduj się na jedną z ofert.

BANK 1: stopa procentowa przez cały okres spłaty wynosi 6%,
provizja banku 3%,
składka na ubezpieczenie w kwocie 11,60 miesięcznie,
spłaty miesięczne, raty równe.

BANK 2: stopa procentowa przez cały okres spłaty wynosi 8%,
provizja banku 1,2 %,
spłaty miesięczne, raty malejące.

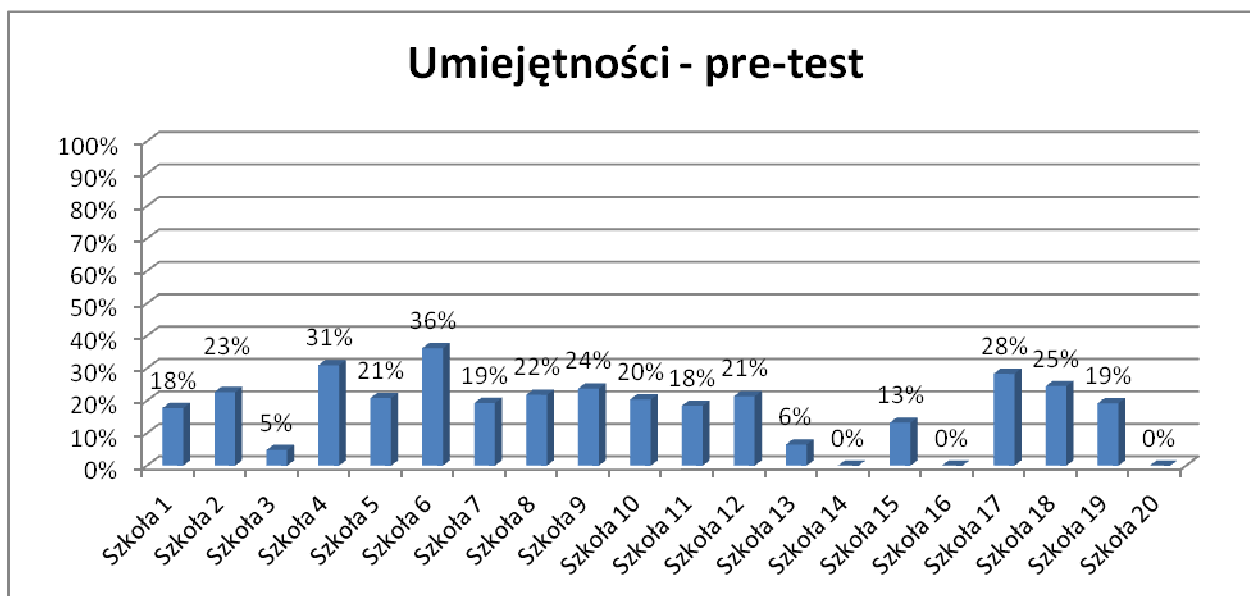
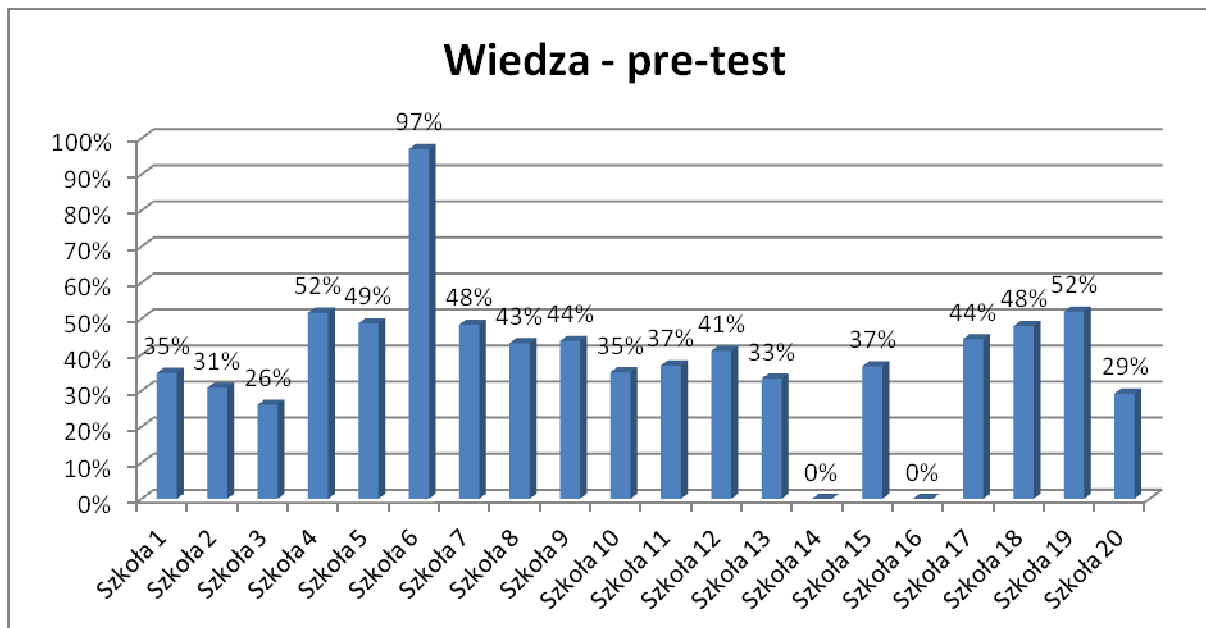
2. Proszę wymienić dokumenty niezbędne do zarejestrowania działalności gospodarczej w Urzędzie Miasta/Gminy i w ZUS.
3. Proszę obliczyć wynagrodzenie pracownika zatrudnionego na umowę o pracę w sytuacji, gdy jego pensja brutto wynosi 3000,00 zł.
4. Co powinno zawierać prawidłowo skonstruowane CV?
5. Proszę wymienić minimum 3 instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości w Polsce.
6. Z jakiego rodzaju sprawami należy zwracać się do Powiatowego Urzędu Pracy a z jakimi do Wojewódzkiego Urzędu Pracy?
7. Proszę napisać, co powinno znaleźć się w biznes planie.

Podobny test został przekazany uczniom w czerwcu i uczniowie ponownie rozwiązali zadania, zawarte w post-teście. Zostały obliczone i porównane wyniki, osiągnięte przez uczniów we wrześniu i w czerwcu w celu ustalenia postępów uczniów, biorących udział w pilotażowym wdrożeniu narzędzi do nauczania podstaw przedsiębiorczości.

Szczegółowe wyniki zostały przedstawione poniżej w formie opisowej i graficznej.

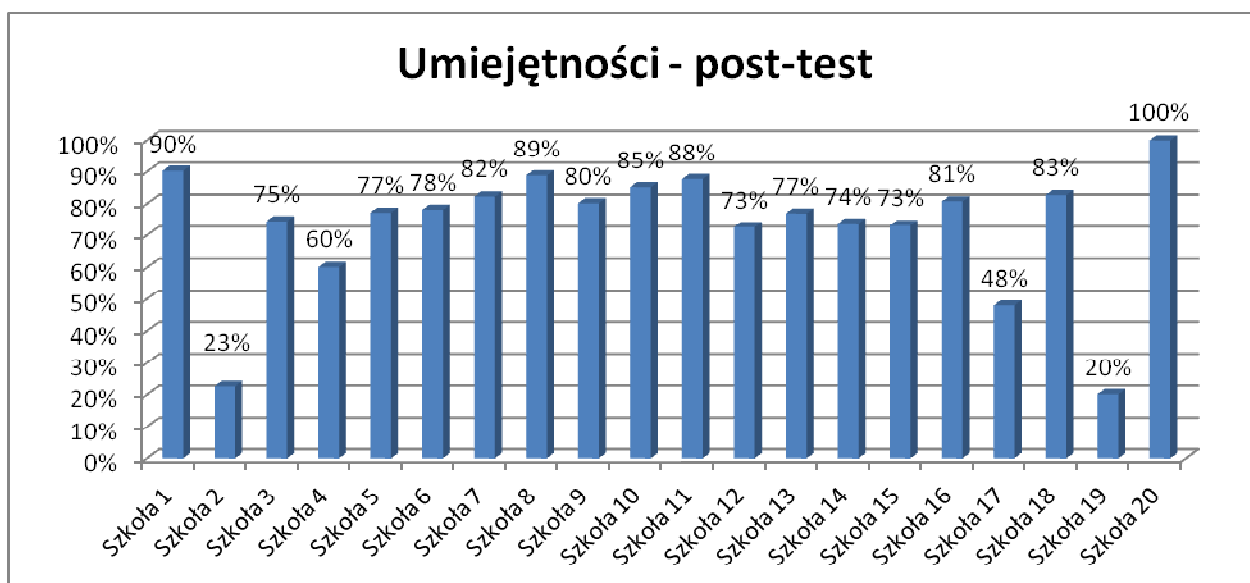
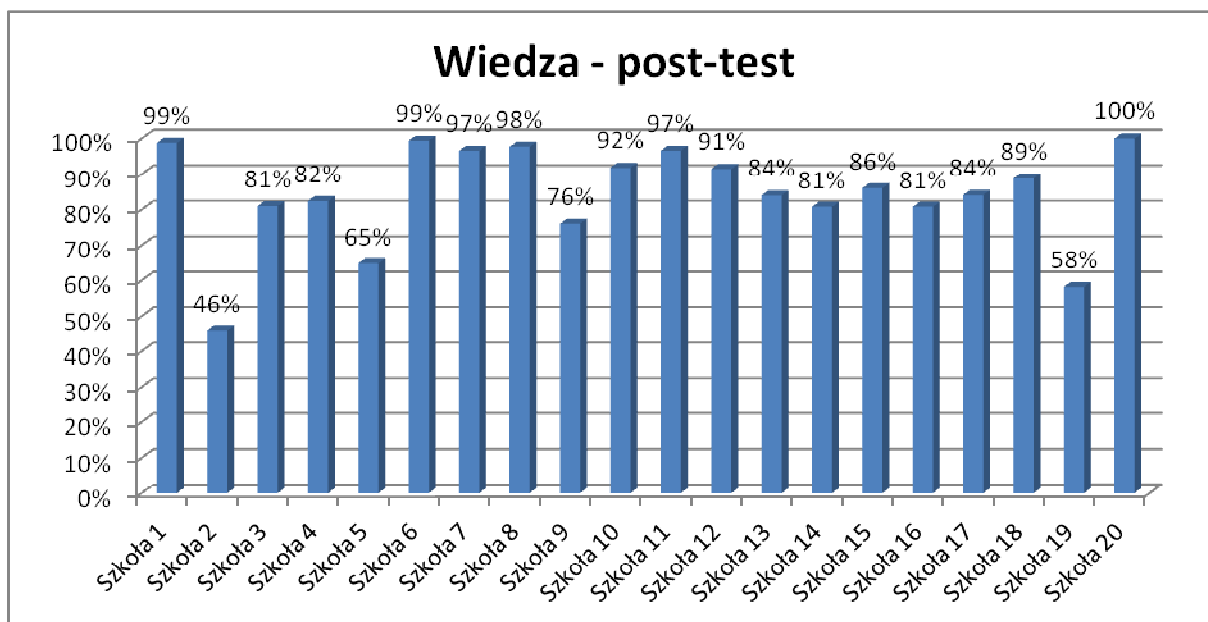

PRE-TESTY

Zarówno w zakresie wiedzy jak i umiejętności, uczniowie osiągnęli niskie wyniki. Wyjątkiem jest jedna ze szkół, w której uczniowie uzyskali w teście wiedzy 97% punktów. W teście umiejętności szkoła ta również uzyskała najwyższy wynik – 36%. Pozostałe klasy osiągnęły znacznie niższe wyniki w teście wiedzy oraz nieco niższe w teście umiejętności.

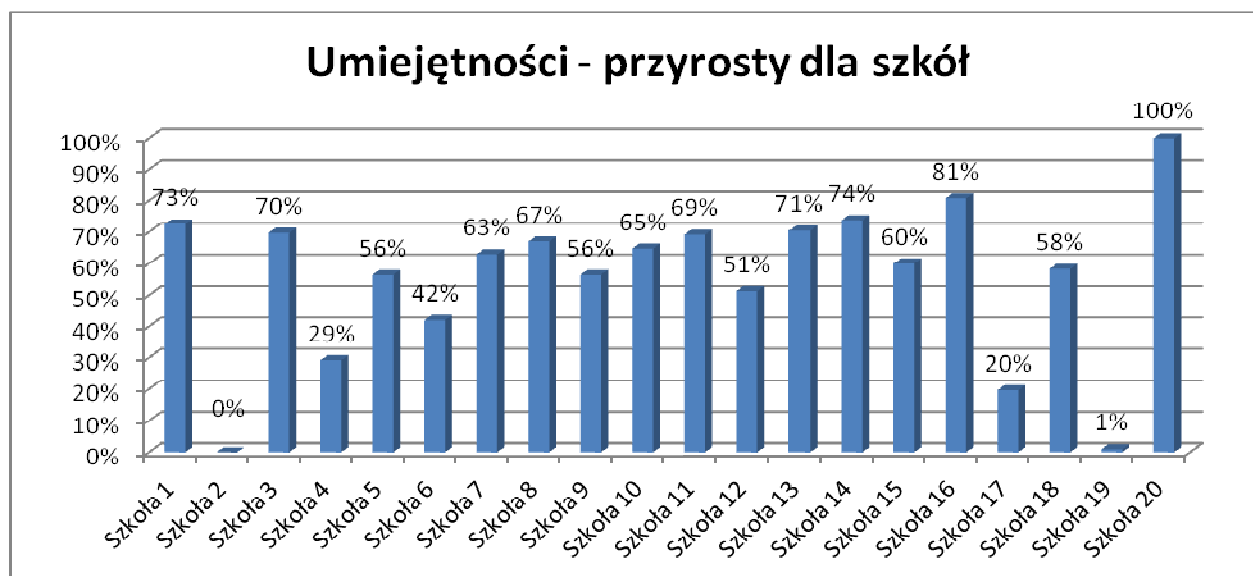
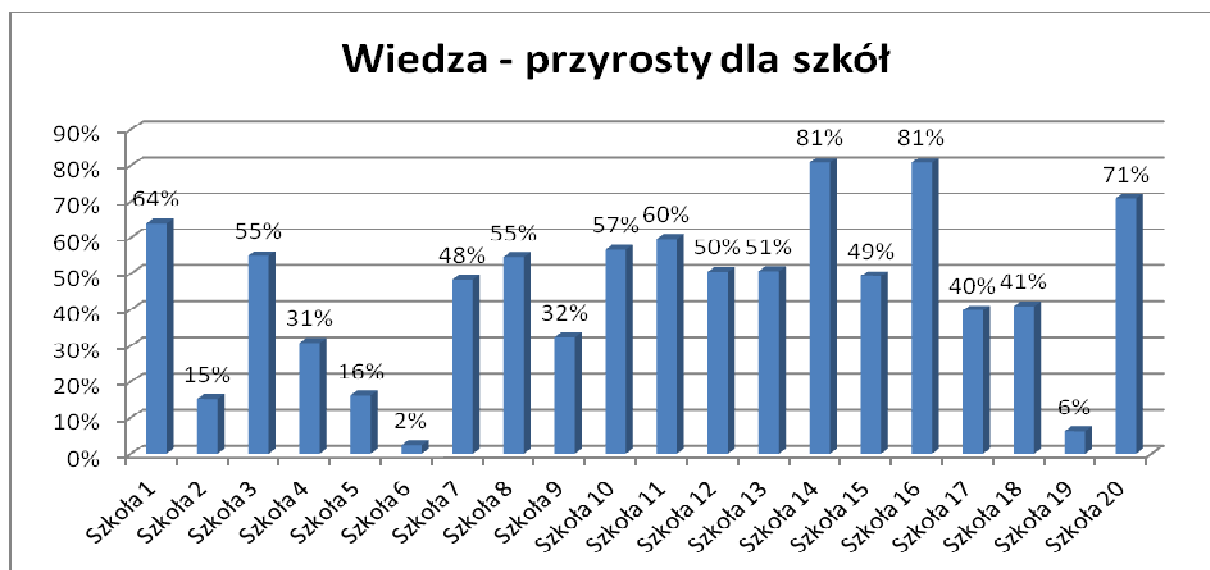
POST-TESTY

Znaczna większość szkół, osiągnęła bardzo wysokie wyniki w post-testach. W zakresie wiedzy najniższe wyniki osiągnęły dwie szkoły, w których uczniowie zdobyli 46% i 58%. W pozostałych klasach wyniki były wyższe lub równe 65%. 8 szkół uzyskało więcej niż 90% punktów.

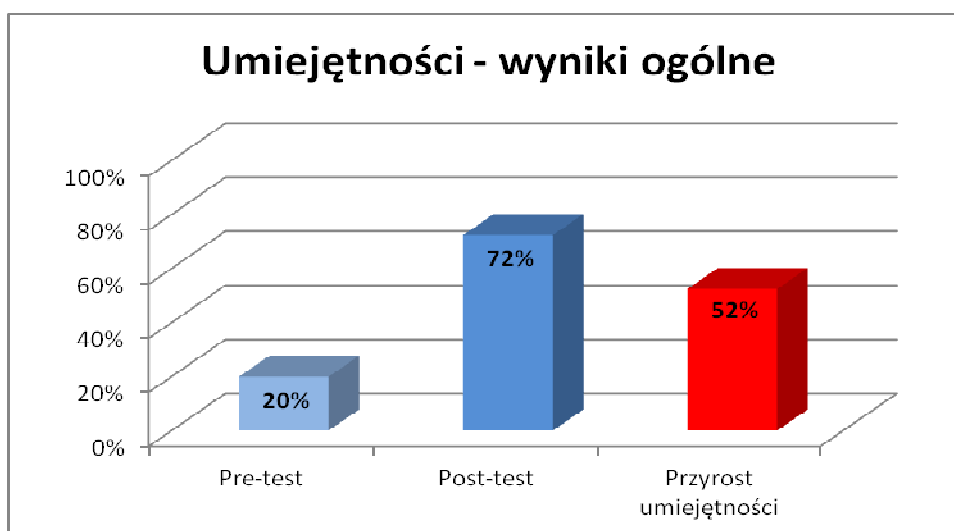
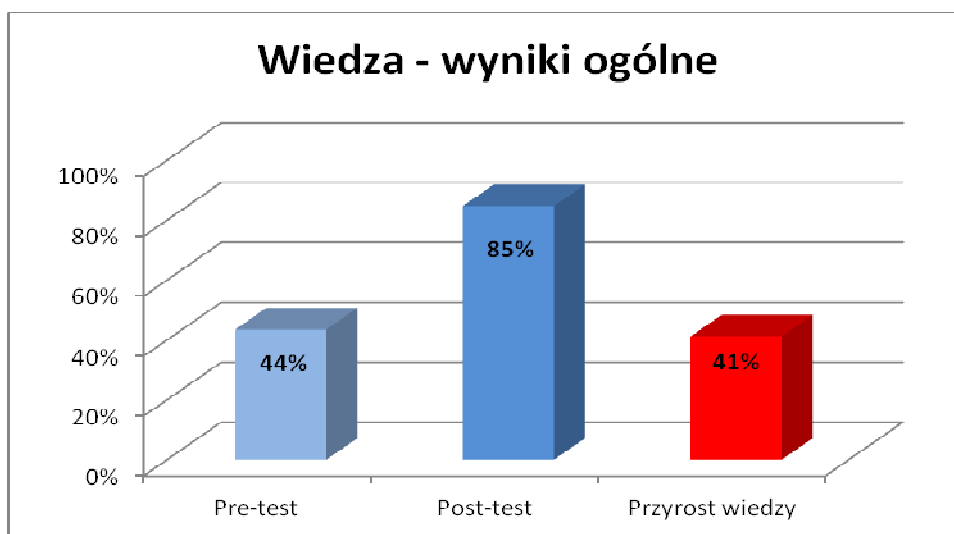
W zakresie testu umiejętności uczniowie również zdobyli wysokie punktacje. Te same szkoły, które otrzymały najmniej punktów w zakresie wiedzy, również tu otrzymały najniższą punktację (23% i 20%). 9 szkół uzyskało więcej niż 80% punktów.

PRZYROST WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

W szkołach nastąpił przyrost wiedzy we wszystkich szkołach oraz przyrost umiejętności w 19 szkołach. Postępy w różnych szkołach miały różny wymiar na skali od 1% do 100%. Większość wyników jest jednak powyżej 50% w zakresie wiedzy (12 szkół) oraz 60% w zakresie umiejętności (11 szkół).

PODSUMOWANIE

Na podstawie analizy pre i post-testów można wnioskować, iż nastąpił znaczny przyrost zarówno wiedzy jak i umiejętności wśród uczniów, którzy brali udział w testowaniu. Powyżej opisane wyniki częściowe dla szkół pokazują iż w większości szkół (wyjątek stanowi jedna szkoła) nastąpiła poprawa wyników testów.

Wyniki obliczone dla wszystkich szkół pokazują, iż w zakresie wiedzy nastąpił przyrost o 41%, natomiast w zakresie umiejętności 52%. Można więc wnioskować, iż zastosowane narzędzia spowodowały zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów w zakresie przedmiotu podstawy przedsiębiorczości.

3. PLAN DZIAŁAŃ UPOWSZECHNIAJĄCYCH I WŁĄCZAJĄCYCH PO TESTOWANIU

Działania upowszechniające, których realizację zaplanował projektodawca:

- Opracowano materiałów informacyjnych, podsumowujących realizację projektu oraz opisujących program i możliwości jego zastosowania,
- Patronat nad programem objął Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (po wcześniejszym pozytywnym zaopiniowaniu przez ekspertów i rektora)
- Szeroki mailing do grup potencjalnych użytkowników i odbiorców
- Rozpowszechnianie informacji o programie poprzez stronę internetową projektu oraz strony KO, ODN i placówek, których pracownicy brali udział w projekcie,
- Rozpowszechnianie informacji o programie poprzez szkolenia dla grup odbiorców i użytkowników (108 osób).

4. BILANS REALIZACJI PROJEKTU

4.1. OSIĄGNIĘCIE CEŁÓW PROJEKTU

Cel ogólny projektu, jakim jest zwiększenie efektywności nauczania przedmiotu Podstawy przedsiębiorczości w 80 szkołach ponadgimnazjalnych (36 LO, 24 technika, 16 ZSZ i 4 licea profilowane) w Polsce, poprzez stworzenie i wdrożenie innowacyjnego dwuczynnikowego programu nauczania w okresie do 30.6.15. (edukacyjna wartość dodana) jest w trakcie realizacji. Poziom realizacji wskaźników odpowiada założeniom z harmonogramu.

Na koniec testowania wszystkie założenia wstępne zostały potwierdzone

- Poprawa wyników nauczania o minimum 20% u minimum 30% uczniów, którzy zostali objęci nowym programem w Polsce w okresie do 6.15,
- Wzrost o minimum 20% zainteresowania 500 uczniów ze 80 SZK.PG. przedmiotem podstawy przedsiębiorczości w Polsce w okresie do 30.6.15.,
- Zwiększenie dostępu nauczycieli do nowoczesnych metod w minimum 5% SZK.PG. w 16 województwach w Polsce w okresie do 30.6.15.

4.2. ANALIZA WYKONALNOŚCI ZAKŁADANYCH WSKAŹNIKÓW PROJEKTU

Na koniec etapu testowania zrealizowano następujące wskaźniki:

- Powstał produkt główny innowacyjny program nauczania przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych - 1szt., wraz produktami pośrednimi:
 - opis celów dydaktycznych i wychowawczych oraz sposobów ich realizacji -1 szt.,
 - opis założonych osiągnięć ucznia -1 szt.,
 - propozycje kryteriów oceny -1 szt.,
 - opis metod weryfikowania osiągnięć ucznia -1 szt.,
 - instrukcje i scenariusze do gier miejskich -1 szt.,
 - interaktywna strona internetowa -1 szt.,
 - instrumentarium nauczania przedsiębiorczości -1 szt.,
 - wirtualną wycieczkę po przedsiębiorstwie -1 szt.,
 - filmy edukacyjne – 4 szt.,
 - grę symulacyjną -1 szt.,
 - zestaw testów -1 szt.,
 - podręcznik Przedsiębiorczość w nauczaniu interdyscyplinarnym dla naucz. innych przedmiotów -1 szt.
- Liczba uczniów, których wyniki nauczania wzrosły o minimum 20% - 150 os.

Osiągnięcie celów i wskaźników zgodnie z harmonogramem, wysoka ocena odbiorców i użytkowników na temat jakości kontaktów z zespołem projektowym wskazuje na realizację projektu na wysokim poziomie i zgodnie z przyjętymi założeniami.

5. PODSUMOWANIE

Na podstawie danych z testowania oraz wewnętrznych raportów z ewaluacji ustalono:

1. Czy wypracowany produkt jest skuteczny?

O wysokiej skuteczności programu świadczy przede wszystkim wysoka ocena jego funkcjonalności, czytelności oraz przystępności bez większego nakładu czasu na przygotowania i ponoszenia żadnych dodatkowych kosztów.

W projekcie wykorzystano najnowsze osiągnięcia i wiedzę w zakresie budowania postawy przedsiębiorczej. Daje to szerokie możliwości nie tworząc równocześnie niepotrzebnych barier.

2. Czy proponowane podejście okazało się atrakcyjną alternatywą dla metod stosowanych wcześniej? Co wpływa na jego skuteczność (organizacja procesu wsparcia, zastosowane metody, inne czynniki)?

Wykorzystanie i udostępnianie produktu nie będzie wiązało się z dużym nakładem pracy i środków. Skuteczność i efektywność produktu została wysoko oceniona przez osoby testujące model. Program jest innowacyjnym narzędziem wspierającym nauczanie przedsiębiorczości. W ocenie osób testujących efekt ten uzyskano dzięki połączeniu interaktywnych narzędzi takich jak krótkie filmy edukacyjne, gra on line, z elementami gry miejskiej, testów kompetencyjnych.

3. Czy możliwe jest zwiększenie skuteczności proponowanych metod i pod jakimi warunkami?

Zdaniem osób testujących program jest skuteczny i niepotrzebne są zmiany w jego konstrukcji. W celu zwiększenia świadomości o produkcie celowe jest skierowanie działania w stronę szerokiego informowania o produkcie.

4. Czy cele i rezultaty zaplanowane w projekcie zostały osiągnięte we właściwym dla harmonogramu wymiarze?

Uzyskane w toku ewaluacji wewnętrznej dane wskazują na wysoki poziom realizacji celów i rezultatów w odniesieniu do przyjętego harmonogramu.

Podsumowanie testowania w odniesieniu do poszczególnych kryteriów

Analizowane kryteria to:

- (1) adekwatność**
- (2) efektywność**
- (3) skuteczność**
- (4) oddziaływanie/wpływ**
- (5) trwałość efektów**

5.1. ADEKWATNOŚĆ

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że stworzony produkt odpowiada realnym potrzebom użytkowników i odbiorców.

Wysoki stopień adekwatności osiągnięto dzięki:

- (1) Przeprowadzeniu kompleksowej diagnozy,
- (2) Ciągłemu monitorowaniu potrzeb osób testujących produkt co potwierdzają wyniki ankiet,
- (3) Nastawieniu na wypracowanie jak najlepszych narzędzi wspierających realizację konkretnych zadań odbiorców i użytkowników

5.2. EFEKTYWNOŚĆ

Analiza efektywności dokonywana w ramach ewaluacji wewnętrznej pozwala stwierdzić, że produkt przynosi oczekiwane efekty przy zakładanych kosztach.

5.3. SKUTECZNOŚĆ

Przeprowadzona ewaluacja wewnętrzna wykazała wysoką skuteczność produktu.

Badanie przeprowadzone przez Projektodawcę po testowaniu wskazuje na poprawę wyników nauczania.

5.4. ODPDZIAŁYWANIE/WPŁYW

Odpowiadając na pytanie czy wdrożenie produktu będzie skutkowało zwiększeniem szans na osiągnięcie celów PO KL trzeba stwierdzić, że jest to prawdopodobne, a z pewnością stworzone rozwiązania posiadają taki potencjał.

5.5. TRWAŁOŚĆ EFEKTÓW

Wysoce prawdopodobne jest funkcjonowanie produktu po zakończeniu projektu. Wynika to z przyjętych rozwiązań przy opracowaniu programu, zdiagnozowanych potrzeb odbiorców i użytkowników, jasności, czytelności modelu oraz braku konieczności dodatkowych nakładów finansowych ze strony osób korzystających z modelu.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE PO TESTOWANIU

Zawartość merytoryczna programu jest zgodna z założeniami projektowymi.

Program jest przejrzysty i funkcjonalny, zyskał uznanie użytkowników i odbiorców. Osoby testujące doceniły korzyści, jakie im przynosi jego stosowanie.